

Posudek oponenta bakalářské práce

SEMIAN, M. (2007): Mise NATO v Afghánistánu: Geografické aspekty bezpečnostní situace. UK Praha, PŘF, KSGRR, Praha, 43 s. (vč. příloh)

Předmětem posudku je bakalářská práce Michala Semiana, která vznikla pod vedením RNDr. Jiřího Tomeše na Katedře sociální geografie a regionálního rozvoje PŘF UK v Praze.

Jádrem předkládané práce je geografická analýza vývoje a současného stavu bezpečnostní situace v Afghánistánu. Pojem „bezpečnostní situace“ v práci není definován, zkoumán je počet ozbrojených konfliktů a teroristických útoků a jejich obětí na územní jednotku, takto provincii. Autor formuluje hypotézy, v textu testované. Ve všech třech bodech jsou závěry pozitivní – intenzita teroristických útoků skutečně koinciduje s lokací centra Talibanu v jižních provinciích a do jisté míry koreluje s oblastmi nejvyššího nárůstu produkce opiového máku coby finančního zdroje povstalců, a obecně také platí že intenzita teroristických útoků a počet obětí kontinuálně roste od vstupu spojeneckých vojsk do země.

Bakalářská práce nemusí nutně přinášet nové poznatky, měla by však prokázat schopnost autora nalézt a vhodně zpracovat zdroje a materiály umožňující dosáhnout cílů práce. V tomto případě si nejsem zcela jist zda se tak stalo beze zbytku. Tvzení o nárůstu pěstování opia jako zásadního bezpečnostně-destabilizačního faktoru není dostatečně zdůvodněno (viz severní provincie), a zdá se být pouze funkcí „válečné ekonomiky“ dominující, jak si autor správně povšiml, v Afghánistánu již od dob sovětské okupace v osmdesátých letech minulého století, čili zde možná dochází k záměně příčiny a následku. Ovšem detailní zkoumání tohoto vztahu přesahuje rámec posuzované práce. Pouze bych zdůraznil koncept Afghánistánu jako, nejméně od dob soupeření ruského a britského císařství ve druhé polovině 19. století, tradiční „buffer zone“ (citována práce Buzanova pracující s analogickým pojmem Insultator), který přímo vyzývá k analýze mezinárodních aktivit jednotlivých socioetnických skupin a jejich warlordů. Korelace těchto regionálně definovaných vazeb s nárůstem produkce opia a ozbrojených konfliktů v oblasti by pravděpodobně lépe postihovala reálnou bezpečnostní situaci v zemi a možnosti dalšího vývoje (připomeňme například vazby hérátského Ismaila Khana na Írán a zadržování cel a daní z obchodu s tímto státem).

Geografický charakter práce spočívá zejména v regionalizaci bezpečnostní situace na úrovni provincií. Změny prostorové distribuce produkce opiového máku v korelaci s intenzitou teroristických útoků jsou vhodně prezentovány prostřednictvím kartogramů.

Struktura práce je přehledná, snad jen historizující exkurz mohl být více zasazen do souvislostí řešených otázek (viz výše koncept Insultator). Po formální stránce zpracování odpovídá požadovaným standardům, citační norma je konzistentní, autorovi bych vytkl chybějící seznam obrázků v textu a označování grafů jako obrázků. U grafů obr. 6.2 a 6.3 by vzhledem k povaze dat bylo zřejmě vhodnější využít sloupcového grafu. Dále lze autorovi vytknout drobné stylistické neobratnosti (např. adjektivum „anomální“ aj.) a přílišnou anglicizaci (viz opakované využití pojmu „peacekeepingové“). Pouze výjimečně se objevují nedostatky v práci s literaturou - určitá tvrzení, například že Tádžikové patří k nejvzdělanějším Afgháncům, by si zasloužila být podpořena uvedením zdroje (s.13). Podobně u posledního odstavce na straně 15 není jasné, odkud autor cituje (Giustozzi nebo Majer, či oba? či Giustozzi podle Majera?).

Nejzávažnějším nedostatkem práce je příliš stručný závěr. Hypotéza o destabilizující roli produkce opia je zhodnocena v jedné větě konstatováním, že ji potvrzuje koincidence nárůstu produkce opia a stoupající intenzity teroristických útoků v určitých oblastech, což lze označit za přinejmenším velmi zjednodušený výklad. Hlubší zhodnocení vývoje v provinciích neodpovídajících naznačené korelaci by pomohlo lépe analyzovat bezpečnostní situaci v zemi (například v provincii Nangarhar lze pozorovat pokles produkce opia a současný nárůst incidentů).

Po formální stránce se jedná o velmi zdařilou práci. Michal Semian kvalitně pracuje s literaturou, vychází z dobře formulovaných hypotéz a obecně lze říct, že prokázal schopnost samostatné tvůrčí práce. Uvedené kritické poznámky mají většinou marginální charakter a byly formulovány spíše jako podněty k autorově další činnosti.

Práci doporučuji k obhajobě (1-2).

Mgr. Jiří Janáč

